

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-н НЕЛИ СТОЯНОВА ИВАНОВА –

член на научно жури по конкурс за заемане на академична длъжност „професор” в ШУ „Епископ Константин Преславски” по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Българска литература – Българска детска литература), обявен от ШУ „Епископ Константин Преславски” в ДВ, бр. 55 от 12.07. 2019 г.,

кандидат доц. д-р Младен Стоянов Енчев

1. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академична длъжност „професор” в ШУ „Епископ Константин Преславски” по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Българска литература – Българска детска литература), е обявен от ШУ „Епископ Константин Преславски” в ДВ, бр. 55 от 12.07. 2019 г., в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника на ШУ „Епископ Константин Преславски” за придобиването на научни степени и заемане на академични длъжности.

В конкурса участва само един кандидат *доц. д-р Младен Стоянов Енчев*.

2. Данни за кандидата

Доц. д-р Младен Стоянов Енчев е завършил специалност Българска филология във ВПИ гр. Шумен през 1981 г. Работил е като учител в с. Друмево област Шумен през 1981-1982 г. От 1984 до 2001 г. е преподавател в ШУ „Епископ Константин Преславски“ последователно като асистент, старши асистент и главен асистент. От 1994 г. е кандидат на филологическите науки. През периода 2001-2004 г. заема длъжността доцент и е лектор по български език, литература и култура в Presovska univerzita, Presov. От 2005 до 2019 г. е доцент в ШУ „Епископ Константин Преславски“.

3. Описание на научните трудове на кандидата

Младен Енчев е автор общо на 82 публикации: 3 монографии, 6 учебни пособия (3 от които са в съавторство), 60 статии и студии, 13 рецензии, автореферат на дисертация за придобиване на научната степен *кандидат на науките*.

В конкурса той участва с **2 монографии и 12 статии** (6 от които са публикувани в български специализирани научни издания - списания, 1 в чуждестранно специализирано научно издание (сборник), 5 в български научни издания (сборници).

По-значимите публикации на Младен Енчев, с които участва в конкурса за професор, се отличават със следните основни характеристики:

- В монографията, предлагана в качеството на хабилитационен труд,

„Балада за Нангияла. Прагматика на смъртта в детската литература“ (С., 2018, ИК „Кръгзор“), авторът аргументирано разкрива педагогическите „употреби и злоупотреби на смъртта в контекста на детското възпитание и образование чрез литературата“. Разчитат се и се интерпретират историческите промени в схващанията за детството и на отношението на обществото към децата, като се изследват образите и функциите на смъртта в литературата за деца от различните периоди на развитието ѝ. Структурирано в три глави, в изследването задълбочено се анализира богат и жанрово разнообразен материал, включващ класически и периферни произведения от българската и световната детска литература. Като привежда наблюдения на психолози и ползва възрастово информативните аргументи на детския фолклор, авторът на монографията убедено споделя мнението за ранната възраст, в която децата влизат в отношения със смъртта, и подчертава значимостта на нейното преживяване в детството. Това обуславя важността на темата в общуването между поколенията, включително в общуването чрез литературата.

- В монографията **„Лего. Българската литература за деца след**

Втората световна война“, (Ш., 2018, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“), като комбинира обзорни и персоналийни глави, авторът изгражда оригинален познавателен модел за тази литература „с ясното съзнание за неговата субективност“. В книгата е изследвана и аргументирано представена историческата специфика на българската детска литература от втората половина на миналия век. Авторът проследява динамиката на промените в националната ни литература за деца в рамките на нейния социалистически период и в годините след него. Коментират се литературните образци с цел да се изясни как социалистическата детска литература обслужва идеологическия образец за детство, но едновременно с това сама участва в идеологическото му конструиране. Изследването проучва

както стиловете на придържане до предписанията на социалистико-реалистичния методологичен канон, така и художествените тактики за отклонение от доктринално налагания декорум. Чрез този труд авторът излиза от историческите рамки на социалистическото ни обществено минало и предлага обзорен задълбочен прочит на случващото се в националната ни детска литература в пограничната зона на милениума с фокус върху творчеството на една от най-известните представителки на днешното литературно творчество за деца.

От публикуваните в индексирани и реферирани научни издания *статии*, с които Младен Енчев кандидатства за заемане на академичната длъжност „професор“, е необходимо да се открият следните заглавия:

- Пари и детство. - Български език и литература, 3/2009, ISSN 0323-9519, с. 15-30. В статията се разглеждат формите на присъствие и функциите на парите в живота на детето от т.н. традиционно общество. Като се основава на материал от българската литература (включително българската детска литература), авторът се спира на ритуалната (апотропейна) същност на ранния детски контакт с парите, съсредоточава се върху ролята им във възпитателния процес, разглежда ги като медиатор между детето и детското удоволствие. Подчертава се аномалността на връзката дете-пари в традиционния свят, като ги характеризира като атрибут на бащата и инструмент за реализиране на властта на възрастния.

- „Хари Потър” и ефектът на феникса. - Български език и литература, 1/2010, ISSN 0323-9519, с.26-36. Авторът прави опит да проникне в причините за масовия читателски успех на поредицата от романи за малкия магьосник. Те се търсят в качествата на самите книги, изнасяйки в периферията често привличаните като обяснение аргументи на медийния шум и тоталната издателска реклама. Статията представя „Хари Потър” като версия на онова, което Джани Родари нарича „приказки калки”, но подчертава дълбочината (равнището на инициационния ритуален субстрат в приказката) на това калкиране и съхранената (включително функционална) памет за неговия обект. Авторът посочва връзката на поредицата с жанровата традиция на билдунгсромана и на т.н. роман на тайните. Коментират се основанията за читателските предпочитания на възрастните към поредицата.

- Макароническото руско слово в българската литература. Ескизи

към портрета на едно национално чувство. В: **Български език и литература**, 4 /2011, ISSN 0323-9519. В статията са коментирани историческите колебания в емоционалното отношение на българите към Русия с посредничеството на „побългареното” руско слово в идиолекта на персонажи от националната ни литература. Изразено е мнението, че тези колебания зависят от перипетиите на политическите връзки между България и Русия и са пряко повлияни от властовия контекст на тези връзки. Макароническата руска реч се разглежда във функциите ѝ на смехово снижаващ персонажен атрибут и на изразител на национално адресирани чувства, вариращи от първоначалното възрожденско любовно отношение до отчужденост и съпротива. Като основна причина за това авторът на статията сочи обстоятелството, че руското слово си присвоява властова символика в границите на езиково родното. Ставайки език на властта, то губи интимност, напуска пределите на разбираемото и своето и предизвиква стаена или открита недоброжелателност. Еманципирано от властовия си ореол, то не е без възможности да върне някогашните си симпатии.

- Може да се открие и (У)топонимия. В: **Градът – памет и медии.**-

серия Обществени комуникации, №8, 2018, ISSN 2603-4506, с.286-311. Авторът на статията коментира публицистичните и литературните образи на т.н. Детски град, който трябва да бъде построен край София. Идеята за него, издаваща паметта за градовете на литературните утопии, възниква в края на 40-те години на миналия век. Сбъдването на класическата утопична мечта за съвършения град, този път профилирана в детски контекст, трябва физически да илюстрира хуманната космогония на победилия обществен строй, както и обективността на пропагандния постулат за перформативността на мечтите при комунизма. След оповестителните медийни фанфари обаче, работата по Детския град замира и градът на мечтите си остава само град мечта, само утопична илюзия, сякаш за да предизвести и бъдещето на прекрасната комунистическа мечта за справедлив и хармоничен свят. Работата се спира на отношенията утопия – идеология, утопия - детство, публицистика и литература в практиката на една култура, подчинена на принципите на социалистическия реализъм.

4. Приноси

Приемам приносите в трудовете на доц. Младен Енчев, изведени от него в приложената към документите справка, с които той кандидатства за заемане

на академичната длъжност „професор“. Приносите в трудовете му може да бъдат обособени условно в две групи:

4.1. Приноси с теоретичен характер

- В *монографията*, предлагана в качеството на хабилитационен труд, **„Балада за Нангияла. Прагматика на смъртта в детската литература“**, е направен първи опит в българското литературознание да се изследва присъствието и функцията на смъртта в литературните произведения за деца. За първи път са коментирани типологични сходства на тази употреба в религиозни, националистични и комунистически литературни възпитателни практики. В параграфа, посветен на „Някога“ на Дора Габе, за първи път в изследванията за книгата се откриват свидетелства за инфантилното преживяване на страха от смъртта.

- В *монографията* **„Лего. Българската литература за деца след Втората световна война“** е направен опит за почти синхронен обзорен прочит на случващото се в националната ни детска литература на границата между две хилядолетия. С приносен характер са статиите, посветени на изследване творчеството на Виктор Самуилов и Юлия Спиридонова, на Лъчезар Станчев и Станислав Стратиев.

- В *статията* **„Макароническото руско слово в българската литература. Ескизи към портрета на едно национално чувство“** (В: Български език и литература, 4 /2011, ISSN 0323-9519), е постигната оригиналност чрез коментара на историческите колебания в емоционалното отношение на българите към Русия с посредничеството на побългареното руско слово като част от идиолекта на персонажи от националната ни литература.

- В *статията* **„(У)топонимия“ В: Градът –памет и медии.- серия Обществени комуникации, №8, 2018, ISSN 2603-4506, с.286-311**, приносните моменти се изразяват в изследването на връзката утопия и детство, в откриването и коментара на литературно-художествените и публицистичните образи на т. нар. Детски град.

Идеите, интерпретирани в публикациите на Младен Енчев, се отличават с оригиналност и са научно обосновани и апробирани в преподавателската и научноизследователската му дейност. Те са доказателство за отлична осведоменост за научните изследвания по проучваните проблеми.

Свидетелстват за научна етика и коректност при интерпретацията на различни тези на изследователи на проблемите, интерпретирани в публикациите на кандидата. Някои от идеите му са използвани и цитирани в основния текст и в библиографията на публикации - в монографии и статии на учени изследователи, в рецензии и др. (Посочен е списък със забелязани около 30 цитирания.)

4.2. Приноси с практически характер

- Идеите на автора, съдържащи се в публикациите му, са намерили конкретно приложение в преподавателската му работа при формиране на съответните компетентности у студентите за възприемане, осмисляне и интерпретация на българската и чуждестранната литература за деца.

- С научноизследователската си дейност и с публикациите си Младен Енчев съдейства за развитието на литературознанието, за обогатяване на идеите в съвременната интерпретация на българската и чуждестранната литература за деца.

5. Преподавателска и научноизследователска дейност

Младен Енчев води задължителни лекционни курсове и семинарни занятия по българска и чуждестранна детска литература със студенти от специалностите БФ, ПУНУП, ПУП, НУПЧЕ, ПДИН и избираеми дисциплини в БФ, АФ, РФ и ТФ. В извънаудиторната му заетост се включва научното ръководство на 15 дипломни работи на студенти. От 2018 г. е научен ръководител и на един докторант. Заместник-декан на ФХН. Научноизследователската му дейност е намерила израз в ръководството на научни университетски, национални проекти и членство в международни научни проекти. Главен редактор е на списание „Любословие“ в периода 2008-2016 г. Изпълнявал е експертна дейност като член на 4 научни журита.

От приложената справка за изпълнение на Минималните национални изисквания по чл. 2 Б, ал. 2 и 3 със съответните доказателства и брой точки по показатели - е видно, че кандидатът отговаря на тези изисквания по групи показатели за заемане на академичната длъжност „професор“.

6. Заключение

Научните приноси на идеите на **Младен Енчев**, кандидат в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в ШУ „Епископ Константин

Преславски” по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Българска литература – Българска детска литература), обявен от ШУ „Епископ Константин Преславски” в ДВ, бр. 55 от 12.07. 2019 г., **намерили място в публикациите му, професионализмът и етиката в преподавателската и научноизследователската му работа**, ми дават основание убедено да предложа на членовете на научното жури да се направи предложение пред Факултетния съвет на ФХН, да бъде избран за заемане на академичната длъжност „професор” в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Българска литература – Българска детска литература), за нуждите на ШУ „Епископ Константин Преславски”.

15.10.2019 г.

Автор на становището:

(проф. д-р Нели Иванова)

